

Nro. 36.

**A' FELS. R. CSASZARNAK ÉS A KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.**

*Költ Bétsbon, Kedden Májusnak 4 dik napján
1802-ik esztendőben.*

B é t s.

Eő Felfége a' következő Felféges Rendelést méltóztatott közönlégeslé tétetni:

Mi Második Ferencz, &c. — Az éppen olly hosszú mint költséges hadakozásnak végződése után, első gondoskodásunk vólt a' mi Finantz Kancelláriánkra bízni, hogy nem tsak azoknak a' töke pénzeknek intereseiket, a' mellyeket mi és ditiösséges emlékezetü őseink külömbkülömb idegen Státusokban költsön vettünk, le fizettelle: hanem a' határozott időn túl le fizetetlen maradott intereseknek és tökepénzeknek egész summájokat, a' mellyek a' hadakozás miatt le nem fizetődhettek, terjeszse előnkbe, Ezekből által láttuk azt;

N a

hogy a' le nem fizetődött interefek és tőkepénzek summája, azt a' summát, a' mellyet mi mostanában ezen adosságoknak lefizetésekre fordíthatunk, fellyül haladja, és hogy ehez képest nekünk el kerülhetetlenül, egy oly közönséges, ezen állapothoz alkalmaztatott, 's állandó fundamentumokon fekvő eszközhöz kelleffék nyulnunk, a' melly által mind azok, a' kik a' nevezett summát költsön adták, az őket illető részeknek ámbár lassanként lejendő, de tőkélletes le fizetődések felel, bizonyossá tétetődjenek. Ehez képest meghatároztuk, hogy:

1. Mind ezek a' költsön pénzek egyenlő láb-
ra helybeztetődjenek, következésképpen ezen tekintetben csak egy egészszet tegyenek, és csak azon országok és városok szerént osztatódjának fel, a' hol fel vétetődtek. Hanem az interesseik mind ezeknek, éppen azon lábakon maradjanak, a' mellyek azon eredeti Pátensekben meghatározattak; a' mellyek a' költsönvételek' alkalmazatossá-
gával ki adódtak volt.

2. Erre nézve mind azoknak, a' kiktől ezek a' summák felvétetődtek, a' nékiek tartozó egész költsönről új Kötelező Pátensek és a' bethi Bánkótól való zálogos Obligátziók adattatnak.

3. A' folyó 1802-dik esztendőnek kezdetétől fogva ennekutánna minden esztendőnként, a' folyó interessel együtt, a' hátramaradottakból is egy - egy fél esztendőre tartozó, az ő egész lefizettedésekig, rendesen fog fizettetni.

4. A' tőkepénznek részenként lejendő le fizetése az 1806-dik esztendőnek végével fog el kezdődni, és husz egymásután következő esztendők alatt ilyen rendel fog tőkélleteslégre vitetni: — a) Öt esztendők alatt, 1806-tól fogva 1810-ig bé foglalva, minden esztendőnek végével, száztól harmadfél — b) tíz esztendők alatt, u. m. 1811-től fogva 1820-ig bé foglalva, minden esztendőnek végével, száztól öt — c) az utolsó

öt esztendő alatt, az az 1821-től fogva 1825-ig minden esztendőnek végével száztól nyoltzadfel, fizettetik le; és ilyen módon ezen idő szakasz alatt az egész adósságnak le fizetődése véghez megyen.

5. Ez az adósságfizetés azonközben, a' melylyet mi a' mi Finántziánkknak egész ereje szerént elő mozdítani fogunk törekedni, nem egyegy magános Obligátziót illető *Pro: Centók* szerént olzattik fel, hanem a' tulajdonosok obligátzióinak a' lefizetésre kiszabott fundus mennyiségihez képpelt, sors fog huzattatni, is ezek egészízen ki fognak fizettetni.

6. Ezen rendelkezéshez képpelt tehát a' régi obligátziók mind újakkal fognak fel tseréltetni, és minden Váltó-hazakhoz, a' mellyek ezen költsönözés munkájában részesek, el fognak a' szükséges utasítások, küldtetni, és a' meghatározott idő, a' melly alatt a' Váltó-leveleknek fel kell tseréltetni, minden részeseknek hírül fog adattatni.

7. Ezen rendelkezések azokra a' Cath. Belgiumi és Maylandi obligátziókra is ki terjednek, a' mellyek a' mi Finantz-Kassánkknak ott tett adósságait illetik, és a' mellyeket mi, valamint a' tökepenzt úgy annak interestét is, a' mi Fő- és Lakó-várolunkban Bétsben, a' feljebb le irt módok szerént, a' mi Közönséges Adóssági Kassánkknál fogunk lefizettetni — melyhez képpelt

8. Olyan utasítást adtunk a' mi Titkos Hitelező-Cancellariánk eleibe, hogy az előbbben cikelyben említett obligátziókat, azon a' nyelven adják ki, a' mellyen kezülve voltak, hogy tulajdonosaik annál jobb módon hasznokat vehessék.

9. Ezen új obligátziók a' régi tulajdonosok neveikre készittetnek: és a' régiek a' meghatározott 's ki hirdetendő idő alatt, újakért tseréltetnek bé.

Végezetre ki nyilatkoztatjuk; hogy minden részeseeknek bátorfágok végett, az elő adott költsönözések, a' mi Közönléges Status adósságunk Kaffájának fundusa által fedeztetve vannak, és hogy ezeknek éppen úgy mint a' régieknek továbbbi zálogjok (hypothekájok), a' Béts várossa' Bánkója 's ezeknek minden prérogatívájokból részeselek. — *Költ Bétsben, Apr. 12:dikén, 1802-ben.*"

Helvétziai Respublika.

Néhány levelek ilyen siralmas hangon írják le ezen szánakozásra méltó orzágnak leg újabb állapotját:

Bernából, Aprilis 17-ik napján. A' mi Kormányozói Helytartónk, 17 rész szerént férfi rész szerént aszízony embereket fogatott el itten tegnap: a' kik minyájan Amsoldingen vidékéről való lakosok, és a' kiknek bomlottságok, a' mellyért el fogattattak, ebben áll, hogy jóizágaikat el adván, két kézzel olzítogatták jobbra és bálra a' pénzt. Ismét egy új Szakadást akartak fel állítani; már 5 ezer darabban nyomtatták vólt ki a' publikumhoz intézett iráffokat, a' mellynek főbb tikkelyei, az Élöljárókhoz való engedetlenfégre, az adózásról való lemondásra, a' jóizágok' fel olzítására, a' közönléges feleségtartásra, 's több más e' féle veszedelmes és a' józan elmébe meg fordúlhatatlan dolgokra való, ingerlésben áll. Még Proféta is vólt közöttök, a' ki a' mostani országlók' uraságáról azt mondotta, hogy ném ér 24 órát: és vannak, a' kik a' mái történetekből azt hozzák ki, hogy ezen bomlott fejüknék látzó emberek között, talám némely finum gauklerek is lehettek.

Berna Aprilis 18-ikán. A' lefolyt 24 órák alatt ismét új revolutziót értünk. Mint közönségesen lehet tudni, az a' Konstitutió, melly tsak a' napokban terjeztetett vala helybehagyás vólt.

gett a' nép' eleibe, sem a' nép' nagy részének, nem tettézt, sem a' Frantzia országlóizék által nem kedveltetett. A' Husvétii innepek el közes litvén, a' Szénátus üléseii meg szüntenek — *Reding*, az Első Landamman, a' ki úgy mondván a' lelke vólt ennek az új Konstitutióinak, és némely ő véle tartók, az innepekre eltávoztak Bernából hazájikba — a' 11 tagokból álló Kitsiny Tanáts, a' melynek nagyobb része nem hagyván helybe ezen Konstitutiót, már az előtt is protestált vólt ellene, midőn látta volna, hogy ezen Konstitutiót, minden feltétel nélkül tsak némely Kántonok, mások egy és más feltetelek alatt, ismét mások pedig tellyességgel nem hagyják helybe, a' Szénátus üléseinek megszünése 's a' Reding távol léte alatt, élt az alkalmatossággal — tegnap gyülelt tartott — 's az új Konstitutiót ellenző nagyobb rész, ilyen értelmű Proklamációt intézett a' néphez: — „

„Mind azok az eszközök, a' mellyek az új Konstitutióinak felállittatása végett eddig elővettettek, értelenek; az ország' Kátonaiból az ő polgártársaik bizodalrát meg nyert polgárok fognak özfze hivattatni, az ez előtt való, hogy az 1801-ben Máj. 29-dikén készült Konstitutiót meg hányákveffék, és abban szükféges változásokat tegyenek. A' mostani Szénátus mind addig nyugodalomban fog maradni, míg őtet a' Kitsiny Tanáts özfze nem hivatja.

A' Kitsiny Tanátsnak tsak 6 tagjai tfináltak ezen új revoluziót, u. m.: Ruttimann, Rengger, Schmid, Dolder, Füzli, és Kuhn. Az ellenkező pártot pedig, a' mely mind az ideig a' hatalmasabb vólt, ez az öt formálta, u. m.: az Első Landamman *Reding*, Glutz, Frisching, Hirczel, és Eicher. A' két első nem vólt ithon: a' három utólsók, midőn látták volna, hogy a' más párt győzedelmeskedett, annak végzése ellen protestáltak, és a' tanátsból eltávoztak. Hasonlóképpen tseleke-

dett *Mousson* is az Országglószék béli Titoknok. — Az egész országból özsze hivattatott 47 bölts embereknek, Apr. 28-dikáig Bernában kellett jelen lenni; a' kik között, Herczóg, Suter, Müller, Jenner, Salis, Mesmer, &c, a' nevezetesebb nevéek. Ezek akarnak már most ismét egy új Konstituziot tfinálni Helvétziának.

Berna, Aprilis 21-dikén. — Mihelyest itt az új revolutió 17-dikben meg esett, a *Reding* megbukott pártjára tartozók azonnal siető postát küldöttek utánna *Reding* vissza érkezett 19-ikben ide Bernába, és olyan nyilatkozatát küldött irásban a' *Kitsioy* Tanáts eleibe, a' mely már most tsak a' meg nevezett 6 tagokból áll, hogy ő abban mind addig meg jelenni nem fog, míg azt a' végzett, mellyet az ő jelen nem léte alatt tettek, meg nem másolják. A' gyözedelmaskedő párt ellenben, tegnap özsze gyülekezvén, ilyen határozást tett: — „A *Landamman Reding* irásban beadott nyilatkozatáárá, ő, Polgár *Reding*, az *Elfö* *Landamman*ságból és a' *Kitsioy* Tanáts béli *Elölülőség*ből, le tétetik, és helyébe az eddig volt *Elfö* Helytartó *Ruttimann*, tétetik.

Az itt lévő *Frantzia* Követ *Verninac* is helybe hagyta, irásban és forma szerént, ezt az új revolutziót; a' mely miatt ugyan még eddig Bernában a' közönséges tsendesség leg kisebb háborodást nem szenvedett: de a' hová tsakugyan jónak találta *Ruttimann* az óta több fegyveres népet bé szállítani.

Frantzia Respublika.

A' *Frantzia Respublika* és a' *Római Szent-szék* között kötött és már általunk is ki hirdettetett *Konkordáta* mellé, ezek a' *Frantzia Respublika* béli *R. Kath. Anyaszenlegyház*at illető *Intézetek* voltak foglaltatva:

Első Rész. A' Kath. Anyaszentegyház' állapottjáról, a' mennyiben ez a' Státus jussait és politikai rendelkezéseit illeti. 1) Semmi féle Bulla, Breve, Rescriptum, Decretum, Mandatum, Provisorium, Provisoriai Subscriptzió, sem egyéb a' Romai udvartól kijövő rendelkezések, ha mingyártsak magános személyeket illetnének is, az Országglófszéknek engedelmé nélkül el nem fogadtathatnak, közönségesse nem tétethetnek, ki nem nyomtattathatnak, 's egyéb módon is végre nem hajtódhatnak. — 2) Semmi nemü személynek, a' ki magát Nuntziusnak, Legátusnak, Apóstitoli vikáriusnak, Kommissáriusnak, vagy magát akár mi más névvel nevezi, az Országglófszéknek hasonló engedelmé nélkül a' Frantzia földön vagy másutt, semmi foglalatosságot, a' melly a' Gallikána Ekklesiát illeti, folytatni ne legyen szabad. — 3) Az idegen országok béli Synodusoknak, még a' közönséges Ekklesiái gyülekezéseknek is az ő Dekretumaik, ki ne hirdettellenek, míg a' formájokat, és a' Fr. Respublika törvényeivel, jussaival és szabadságaival való megégygyezéseket, 's mind azokat a' körülállásokat, a' mellyek azoknak kihirdettetődésekkór a' közönséges tsendességet megzavarhatnák, az Országglófszék meg nem vizsgálta. — 4). Semmi Nemzeti vagy Metropolitánus Konciliumok, sem Megye béli Synodusok, semmi féle tanátskozó gyűlések, az Országglófszéknek nyilvánfágos engedelmé nélkül nem tarthatnak. — 5) Minden féle papi foglalatosságoknak fizetés nélkül kell véghez vitettetni, ki vévén ezen titalom alól az olyan önként való adományokat (oblátziókat) a' mellyek még továbbbi rendelkezések által meg engedődhetnek és meghatározthatnak. — 6) A' Papi személyek részéről való minden vizsza-élésekért, a' Státus Tanátshoz való folyamadásnak (recursusnak) legyen helye. Vizsza-elés béli történetek ezek: Az illendő hatalomnak általhágása, vagy nem

illető hatalom vétel ; a' Respublika törvényeivel és rendelkezéseivel ellenkező tselekedetek ; a' Franciaországban bé vétetett Kánon által meghatározott reguláknak meg rontása ; a' Gallikána Ekkliésia rendtartásainak és szabadságainak meg bántása, és mind azok a' tselekedetek , a' melyek az Istentiszteletnek gyakorlása közben, a' polgarok betsületteknek kilséblégére szolgálhatnak, az ő lelki esmértek nyugodalmát meg zavarhatják, és elnyomásra bolzfzantásra, 's közönséges botránkozásra adhatnak alkalmatosságot. — 7) Akkor is a' Státus : Tanátshoz lehet folyamodni, ha az Istentisztelet közönséges gyakorlásának és szabadságának, a' melly felől a' törvények és rendelkezések az Istentiszteletnek kiszolgáltatóit bizonyossá tették, eleibe akadály tétettnek. — 8) Ezt a' *rekursust* minden személy meg teheti, a' kit a' dolog illet. Ha különös panasz bé nem adódik : a' Préfektus köteleztetik hivatala szerént folytatni a' dolgot. Az a' közönséges tisztviseelő, Pap, vagy magános személy, a' ki ilyen környülállások között a' Státus : Tanátshoz akar folyamodni, egy tulajdon nevével aláirt és minden környülállásokat magában foglaló *Memoriálét* tartozik azon Státus : Tanátshoz intézni, a' kire az Istentiszteletet illető minden dolgok bizattatva vannak : a' ki is tartozik a' panaszlónak feladását a' leg rövidebb idő alatt meg vizgáltatni, és az ő előadásához képpelt vagy a' Kormányozószék által egyenesen eligazittatik, vagy pedig ha a' környülállás úgy kívánándja, az azt illető Itélőszék eleibe botsáttatik, a' dolog. —

(Folytatása következik).

A' Párisba rendeltetve lévő Pápa Légátusára nézve, meg halgatván a' Státus : Tanátss javasolását, a' következőket határozták a' Konzulok :

1) Tzik. Kardinális *Caprarának*, a' ki ilyen titulussal: *Legatus a Latere*, Frantzia országba küldtetett, telyes hatalom engedtetik arra, hogy a' Pápa Bullája szerént réá bizattatott foglalatosságokat, hanem a' Státusnak azon törvényeivel és rendtartásaival meg egygyezölög, a' mellyek Frantzia országban hasonló történetekre nézve fenn állottanak, gyakorolhassa. — 2) A' szokásban lévő esküvésformának letételével kötelezze magát arra, hogy a' Státus' törvényeivel és a' Gallikána Ekklesiá szabadfágával megegyezölög viseli magát, és foglalatosságairól azonnal lemond, mihelyt az Első Konzúl néki e' felől jelentést fog tenni. — 3) A' Kardinál-Légátus az Országglószék' engedelmé nélkül semmit ki ne hirdettessen, és végre ne hajtathasson. — 4) Hasonló engedelem nélkül egy személyre se bizzon semmit, és azt sohova ne küldje. — 5) Követségi munkáiról protokollumot tartani, és tartatni, köteleztetik. — 6) Követségi idejének elmulása után ezen protokollumot és a' követségi petsétnyomót tartozik által adni annak a' Státus-Tanársosnak, a' kire az Ifentiszteletet illető dolgok bizattatva vannak, ki is azt a' Státus-Tanárs Titoknaki Kanczelláriájába teszi le. — 7) A' Kardinál-Légátus, minekutánna Legátusi hivatalát el végezte, sem Frantzia országban sem azon kívül nem folytathat, sem egyenes sem oldalfélt való útan módon, semmi foglalatosságot, a' melly a' Gallikána Ekklesiát illeti.

A' Párisi *Moniteur* szerént ilyen pompával celebrálta Aprilis 18-ikát a' Frantzia országglószék és az újra felállott Frantzia Fő Papi Rend: — „

„Az Ifentiszteletet illető Intézeteket reggeli 6 órakor az Első Konzúl ki hirdette: a' mellyet 60 ágyúlövés adtak tudtára a' népnek. — Ugyan ezen Intézeteket (vagy Ekklesiái Törvényes Tzikkelyeket) a' Politziai Préfektus is, a' városnak

minden piactain a' szokásban lévő mód szerént fel olvastatta. — Az Első Konzul az Országglószék' házának udvarán, az úgy nevezett Válogatottak Batalionnyának, 's más Batalionoknak is, 10 órakor zászlókat osztogatott. — A' Politikai és Törvényes Itélőszékek 10 órakor, 's minnyár ezek után a' Kaffáló Itélőszék is, tiszteletet tévő gárda tsoport által kísértetvén, a' nevezetes *Notre Dame* nevű fő templom felé, meg indultak, Ezeket követték a' Tribunátus, és fél óra múlva a' Törvényhozó Gyűlés; ezeket hasonlóképpen egy egy meg tiszteelő gárda tsoport kísérte. Az Első Konzul tizenkettő órákor indult ki az Országglószék palotájából. Az ő meg indulását 60 ágyúlövések jelentették. Előtte, Huszár, Vadász, 's Dragonyos Schwadronok, Gránatéros és Gárda Batalionak, Lovas és Gyalog válogatottak' Legióji, és sok egyéb e' félek mentek. Nyomban követték ezeket, a' Státus = Tanácsosok, Követek, Ministerek, és a' Konzulok szekereik. Az Első Konzul szekere mellett lovagoltak két felől, a' város és az itt lévő katonaság Komandérozó Generálissaik, és az Testörző sereg' Komendánsai. Az ő szekere mellett mentek továbbá két sorban két fegyveres tsoportotokák (p quetek), a' melyek a' Testörző és az őrizeten lévő Regementekből rendeltettek ki. A' szekere után Lovas Gránatérosok mentek. Az Első Konzulnak a' Metropolitanum templomba való belépését, 60 ágyúlövések adták hírül. A' gyalog Batalionok is minnyájan bé mentek a' templomba, előre meghatározottat különkülömb ajtokon. — Az Ersekek az Evangélium előtt le tették az Első Konzul kezibe azon hitet, melly ennekelőtte is szokásban vólt, és a' melly most a' Pápával való Kötésben újra meg erősítettett. A' ceremóniákat; a' közönséges békességért és a' Romai Sz. Székkel való Egygyességért elénekeltetett *Te Tcum*, rekesztette bé. Az után a' pompás sereg ismét

hasonló ceremóniával, hanem meg fordúlt sorral, folytatta útját vissza felé. — Az Első Konzúlnak a' Thuilleriába való vissza-érkezését, ismét 60 ágyulövés jelentették, a' melly épületben és kertben azon estve, nagy illuminációk, és contzertek voltak. — Ez nap estve, és 19-ikben is, a' magános emberek házainak ablakai is mind meg voltak világosítatva. — És ez szentként, meg esék Párisban 10 esztendőknél leforgása után az az első Husvét-i innep, a' mely bizonyosan egy nevezetes, és az Ekklesiának egy örvendetes épokát fog szolgáltatni az anyaszent-égyház' történeteinek leírásában.

Párisból, April. 19-dikén.

Az egész revoluzió béli ceremóniák nem voltak olly pompások, mint a' tegnapi vala. — Az Első Konzul hintáját 8, a' más két Konzú'okét hat-hat, a' Ministerekét és Követekét pedig négy-négy lovak húzták. A' Thuilleriától fogva egész a' templomig az utzákon mindenütt két sorú katonaság állott. A' menetel másfél oráig, és a' Konzul szekere felé tojódó sokaságnak örvendező kiáltozása az alatt szűnés nélkül, tartott. A' már fel szenteltetve lévő Érsek és Püspökök, késérőkkel egygyütt, a' Párisi Érsek által vezetettvén, az Első Konzúlnak megérkezése előtt egy fertály orával, az ajtóig procezessióban eleibe jöttek, a' honnét a' Konzulok és a' Légátus egy gazdag kárpit alá kísértettek, a' melly az oltár jobbjára felől állott. A' Legátus leg előbb egy lassu misét szolgáltatott, a' Tours béli Érsek Boisgelin pedig azután egy ezen környülálláshoz alkalmaztatott beszédet mondott el. — A' Konzulokat, minekutánna a' kárpit alá le ültenek, szenteltvizzel hintezte meg a' Párisi Érsek. — Az Első Konzul felesége és anyja egy számokra rendeltetett karból nézték a' ceremóni-

át; a' hol az öreg aszfony mind az öt, u. m. Napoleon, József, Lucian, Lajos, és Hieronimus (Jeromos) nevű fiait jelen lenni szemlélte. — A' templomba csak az Országglófzék tzedulája mellett lehetett bé menni. — Az alatt, míg a' *Te Deum* után az *Isten tartsd meg a' Respublikát 's a' többi,* énekeltetett, *Bonaparte Lajosné,* a' Konzul mostoha leánya, alamisnát gyűjtött. Hasonlót tselekedtek, a' *Lebrün* Konzul leánya, a' Konzuli *Palota* Préfektus leánya, és *Savaryné,* Konzuláris Adjutáns és a' Vallogatottak Oberstere felesége, mindenik egy egy Gárdatiszt által vezettetvén, 's egy darabant által kísértetvén.

Német Ország.

A' jövő September hólnapjában, a' Saxoniai Vál. Fejedelemségbéli armádia, Drézda környéken fog táborozni, és fegyverben való gyakoroltatásáról próbát adni. — Egy Német Országi közönséges levél azt hirteli, hogy azon alkalmazással, a' Prussziai Király, Károly Auszriai főherczeg, Constantin Orosz N. herczeg, és a' Heszzen - Kaszszeli Landgráf is meg fognak ott jelenni, és a' Vál. Fejedelem látogatására is el mennek.

Monachiumból Aprilis 13-ikán. A' Frantzia Respublikának hozzánk küldött követje, polgár *Laforet,* maga meg hitelező levelét tegnap mutatá bé Ő Választó Fejedelemségének.

A' Párisba küldetett Hamburgi deputatus *Doorman,* ezen Imperialis város és Frantzia Kormányfzék közt egy darabig uralkodott villogást szerentsésen el intézte.

Elegyes Dolgok.

A' Helvétziai katonaságnak eddig 3000 és egy néhány százból álló számát, a' tegnap elöt-

ti gyűlésben 2000 före szállította le a' Bernai Senatus. Az erről hozott végzésben a' katonaság zsoldja is meg kevesített, és semmi ló portio nem fog ezután a' fő tiszteknek adadni — A' Waléziai tartományban még most sem állott a' tündellég tökéletellen helyre.

Pétersburgból, Martius 27-ikán. Az ide való polgárok, mind a' katonaságnak házoknál való kvártélyozása, mind azon 5 per Centum fizetése alól, a' mellyeket minden ház ura esztendőnként fizetni köteles vólt, most már fel szabadditott.

Magyar Ország.

Palotáról, Veszprém Vármegyéből Aprilis 23-ikán. — Nagy örömmel jelenthetem a' Kurirnak, hogy az általam ezen a' tájan tapasztalt tehén himlőre már a' Magyar Publicum is figyelmetessé tétetődött. — Pesten a' Királyi Medica Facultásnál lévő 's a' köz jónak hasznára faradhatatlanul törekedő ordinarius Professor Sthaly György Ur, ugyan Pesten lakó derék Chirurgus Miskóltzi István Ur által, kéretett engemet e' napokban arra, hogy azon fejő leányt, a' ki a' vólt himlős tehenemtől meg himlőzött, küldeném fel Pestre, hogy bé óltatván a' természetes himlő a' leányba, bizonyodnék az ki, ha valyon ez az itten tapasztalt tehén himlő fel ér-e' az Anglus tehén himlővel vagy sem. — Véghetetlenül sajnálottam, hogy a' feljebb említett Professor Ur e' béli kívánságának eleget nem tehettem, mivel az a' leány férjhez menvén, 's felette távol lévén tőlem, véle már nem parancsolhatok. Hanem azt jelentettem a' nevezett Professor Urnak, keressen abban módat, hogy az itt nálunk időről időre himlős tehenekből vétettelesen matériát 's azzat tegye meg a' próbát.

El felejtettem vólta' M. Kurirnak meg írni azt, hogy a' 22-dik újság darabban említett T. Predikátorné is a' vólta' himlős tehenétől meg himlözött, rajta a' himlők nőttek nőttek, mint az üveg úgy tündökletek 's ha időnek előtte meg fértettek, viz forma folyt ki belőlek.

Még azt sem halgathatam el, hogy a' közelebb múlt farsángban városunk Notáriusának a' tehene is meg himlözött, 's ebből már akar hogy vétettem volna matériát, de csak akkor esett tudtomra, mikor már egészen ki gyógyult a' himlőből. — Meg lehet, hogy itt nálunk mindenkor találkozna himlős tehen de mivel azt senki nem vizsgálja, a' köz nép pedig, sőt még némely orvosok is nevetik 's idegenkednek tőle, mi Predikátorok pedig meg ítítetünk mikor e' félek körül vizsgálódunk, azért nem mozdíthatjuk a' köz jót a' mint akarnánk. Vajha találkozna valaki, a' ki ezen dolognak tökéletességre való hajtásában hathatóssan munkás lenne, ne maradna el ásva Magyar Hazánkban az a' kints, a' mellyel tsupán csak Anglia kérkedik, 's a' melly hogy másutt is fel találándó legyen, még senki sem hitte.

Balog István.

Evang. Predikátor.

* *

Tudósítások.

Mennyire eláradott e' mi Magyar Nemzetünkben is a' Babonaság, láthatják és fájdalommal tapasztalhatják azok, a' kik a' köz néppel közelebből társalkodnak. Ennek úgy látszik az a' legfőbb oka, hogy soha sem vólta' olyan könyv a' nép kezében, a' mellynek olvasása által magát az ellen megerősítette volna. Mint a' ki a' vólta' meggyitja szemét: olyan jól tseleked-

nék azért az a' jószívü hazafi, a' ki a' Hazát, egy értelmesen, világosan, és a' mostani idökhöz alkalmaztatott Physikával vagy Természeti-tudománnyal megajándékozná. Legalkalmatosabbak, és legkötelelesebbek is vólnának erre azok, a' kik ezt a' tudományt hivatalból tanítják a' nagyobb Oskolákban. Engemet az Isteni gondviselés más állapotba helyezettett mint sem hogy magamat annyira kötelesnek és elegendőnek lenni érezhetném: mindazonáltal ime csak ugyanígy is részemről ennyit tselekedtem, míg más valaki utánna többet mozdítana. Irtam egy Könyvet ilyen titulus alatt: *Természeti Tudomány a' köznépnak, a' Babonáságnak elnyomására és kiirtására.* Ebben a' könyvben a' Természeti tudománynak legszükségesebb részei, világosan és érthetöképpen elől vagynak adva; annak-utánna pedig mindenik rész vagy fejezet után, az oda tartozó nevezetesebb babonafágok fel vagynak téve, és meg vagynak hamisítva. A' könyv nem fordítás, mellyet önként kívánok jelenteni, és olyan a' mellyet akar ki is egész gyönyörűséggel megolvashat. Ajánlom azért ezt addig is a' Közönségnek, míg a' Censuráról vissza jöven, valósággal, még ebben az esztendőben kezébe adhatnám. Irtam Veres Berényben Aprilisnek 8. dikán 1802. dik esztendőben.

Fábián József,
Prédikátor.

• •

Ö Cs. Kir. Felsőge méltoztatott engemet alább irtat, elébb a' Felsőges Cs. Kir. Tseh és Auszriai Udvari Kantzelláriánál mind a' Német Törvényes Tudományokból, mind az úgy neveztetni szokott Politikumokból igen szoros Examen alá vonatztatván, és mindenikben Jártasnak, és a' Német's

Tseh Dolgoknak folytatásokra alkalmatosnak tá-
láltatván és itéltetvén lenni, a' Cseh és Austria
udvari Agenfégre is igen kegyelmesen ki nevez-
ni. Ezt a' lépésemet, nagyobbára azon Ma-
gyar Gavallérok' és Dámákra nézve kívántam
közönfégeffé tenni, a' kiknek vagy Austriában,
vagy Cseh országban, vagy Morvában Józsa-
gok vagy Indigenatuffok, következésképpen az
ezekben lévő hivataloknál Törvényes vagy más
szinü Dolgok vólna, és azoknak folytatások vé-
gett hozzám folyamodni méltoztatnának.

Bétsben 26-dik April 1802.

Bölöni Sámuel Antal,

Kir. Magyar és Erdély országi
Udvari Agens, és a' F. Cs. Kir.
Téréziánumban a' Magyar
Nyelvnek és Litteratúrának kö-
zönféges és rendes Tanítója.

* *

Cs. Kir. Udvari Agens, Titt. Benedekfalvi
Kiszely Pal Ur, a' majdan el kezdődő Ország Gyül-
lésének ideje alatt, mint Deputatus, Pofonban fog
múlatni. Arra való nézve alázatossan kéri azo-
kat a' nagy érdemü Urakat, a' kik vele vala-
melly eggyeffégben és levelezésben vagynak mélt-
oztatnának, hozzája küldendő leveleiket és irásai-
kat, a' jövő Májusnak 2-ik napjától fogva egye-
nellen *Posonba*, az oda való Tek. Vármegye házá-
ba utasítani.

* *

A' mai újság mellett küldjük a' *Mezei Gaz-
daság* második Kötetje, első Csomójának C. ár-
kussát.

P. D.